

gafonel, que alguns absurdament han volgut confondre amb *go(n)fon* 'golfo de porta'; PSW IV, 13; *gafeter*; *gafetet*; *engafetar* [1523, *AlcM*].³

Gafarró [1302, doc. mall. en *AlcM*]; *gafaró*, en el valencià Micer Johan, a. 1466, *BABL VII*, 32, occità modern *gafaroun* (RLR LXVII, 316), segurament derivat de *gafar* com a moixó que va agafant llavorettes ací i allà; a separar del cpt. *agafo-rocs* nom de peix, també oc. *gafferocs* (*gafferoes* en RLR LXVII, 275, és grossera err. tip.), però hi ha també val. *gafarda* 'pastorella', *Motacilla alba* o *sulphurea*. *Gafarrot*.

Gafa [1373, etc., veg. supra; *gafa* ex. carcassès un poc dubtós, S. XIII probablement, PSW]; *agafo* [*DAG.*, *AlcM*].

Agafada. *Agafadis*, -*dissa*. *Agafador*; *agafadura*.¹⁵ *Agafall* [*DAG.*]; *agafallós* o *gafallós*. *Agafament*, *agafamenta*. *Agafatall*. *Agafatós* [Lab. 1839; *DBal.*, *DAG.*]: quin home més *agafatós* 'amable però pesat, de qui un no arriba a desfer-se sinó amb gran paciència' és del dialecte central, i jo el recordo molt usat cap a 1920; *agafiscós* no existeix, sinó que és una confusió individual de mal lexicògraf amb *llefiscós*; i *agafitós* és un altre disbarat perpetrat pel mateix desaprensiu Aladern amb *enfigatós* ~ *engafitós* (derivat aquell de *figa*, *enfigassat*, i a aquest metàtesi de *enfigatós* sota la influència de *agafatós*). Per a *gaf*, *gafet* i anàlegs (oc. ant. *gafel*, gc. *gabervaria*), 'leprós', mots a penes existents en català, però molt vius en gascó, i des d'ací propagats al cast. ant. *gafo* id., veg. PSW IV, 12, etc. (i Polge, *Mél. Phil. Gersoise*, 1959, 39),³⁰ i la informació que en dono en el DCEC, on cal, però, rectificar la postulada etimologia aràbiga que ens entestàvem tots a cercar-li, a causa dels prejudicis existents contra l'origen europeu del nostre radical; ja allí feia notar amb alarma la manca unànime de documentació en totes les fonts de l'àrab parlat i real, però contribuïa a resignar-m'hi l'avantatge de reaccionar contra una etimologia absurda i generalment admesa: la hipòtesi germànica de Brüch. Des del país dels cagots (Gascunya) el mot es propaga d'hora al castellà.⁴⁰

Cpr.: *Agafallops*. *Agafamosques*. *Agafa-roques* (cf. *gafa-rocs* supra). *Agafa-sants* (*DAG.*). *Agafa-sopes*.

¹ D'altres eixamplen encara més l'extensió d'aquesta arrel, en especial atribuint-la al germànic: els uns admetent-hi la família de l'al. *geben*, angl. *give*, 'donar' —a la qual cosa trobo massa greus escrúpols semàntics—, d'altres la de l'al. *haben*, angl. *have*, contra la qual hi ha raons fonètiques potser encara més inequívokes, a desgrat de les aparençes; per bé que en aquest cas intervenen contra la formulació d'un judici definitiu certes complicacions provinents de punts, en definitiva encara obscurs, en la teoria de les arrels indoeuropees en el nivell cronològic remotament llunyà —sobretot ara que estem ja segurs que era un gravíssim error de la lingüística clàssica (dels neogramàtics incloent-hi fins l'escola de Meillet) la datació de la llengua mare indoeuropea en una època tan recent com el quart o cinquè mil·lenniari a. C.—, torna a haver-hi qui pensa en un parentiu entre el ll. *habere* i el germ.⁶⁰

haben, per una alternança consonàntica d'un tipus especial (qui sap si impressiva o intensiva), cf. el cas del rus *hábit*, i certes anomalies de les formes osco-úmbriques (per a les quals veg. Ernout, *Le Dial. Ombrien*, 86), i per al problema germànic veg. les eds. antigues del Kluge, i encara cf. Walde, i fins el que escrivia Pok., *IEW* en el 528.37 (i 407.2). Amb això últim ja entrarien en joc no sols el germànic, de ple, sinó també l'irani, el grec i l'albanès: es pot dir tot l'indoeuropeu. Dubtós tot això, no cal dir-ho.—² Això no sols en posició inicial, on una *ʰ*-és un so raríssim, solament present en forma clara en mots expressius o onomatopèics (o en manlleus), sinó perquè també en posició medial quasi només apareix, ultra els casos discutits i dubtosos en extrem, en un petit nombre d'arrels verbals, on es troba en alternança amb una *-ʰH-* i de vegades *-ʰ*, i on sol constituir una ampliació d'una arrel més simple mancada d'aquests elements, que llavors, d'ordinari, segueixen amb caràcter immediat, a una altra consonant o a un diftong subjecte a apofonia, incloent-hi especialment les «sonants» i, sobretot, la nasal *m*. Ara bé en el nostre cas no hi ha això i es tracta forçosament d'una arrel primària, sense amplificacions, que per tant és segur que terminava en *-ʰH-*; en els casos dubtosos en extrem cal posar el nom de l'edifici, *TREB-*, que considero purament nominal, a desgrat de la formació d'algun verb, segurament denominatiu, en irlandès i osco-umbre: cèlt. *treb-*, germ. *θrop-*, que tanmateix no deixa de tenir una variant *θorp-*, amb la labial darrere la *r*; i és clar que queda fora de sèrie algun substantiu isolat, com el nom de la poma, angl. *apple*, esl. (*j*)*ábloko*.—³ Per terres d'Oc aquest derivat s'estén encara més que el primitiu (*agafar*), i amb un sentit quasi tan general com aquest: «emé li man darríe lou dos / *engafetado* tóuti dos» = les deux mains accrochées», Mistral, *Nerto* IV, v. 66.

Agala, *agalla*, V. *gala* *Agalàccia*, *agalàctic*, -*acta*, V. *llet* *Agalipar*, V. *gàlib* *Agaliu*, *agalivança*, *agallivar*, *agalivós*, V. *galivar* *Agallinar*, *agallir*, V. *gall* *Agambar*, *gambar*, V. *acampar* (CAMP), contaminat per *gambar* ~ *gamba* (CAMA) *Agam*, V. *gamo* (ENGENDRAR) *Agàmia*, *agàmic*, *agamogènesi*, V. *gamo* (ENGENDRAR) *Aganar*, V. *gana* *Aganir*, *aganyir*, -*it*, V. *gana*, contaminat per CANYA (*cana*, cf. *escanyolit*) *Aganxar*, V. *ganxo* *Agaons*, V. *gaons*

AGAPE, pres del ll. *agàpe* 'amor, amiatat', 'àpat fraternal dels cristians primitius', i aquest del grec *ἀγάπη* f. 'amor'. □ 1.ª doc.: 1868, *SLitCosta*.

³⁵ Més tard es van usar formes ultracatalanitzades com *àgap* (1911, Alomar), *àgapa* (Vogel, etc.), cf. *APAT*. Cpr.: *Agapant* (Dfa.), compost amb *ἄνθος* 'flor', pròpiament 'flor de l'amor'.

Agarbar, V. *garba* *Agarbellar*, V. *garbell* *Agar-*